

Del dy herë në javë - Sundohet me անեն e Zyres së Shtypit

Vjet I.

PAJTIME: për një mot fr. ar 12 në
Shqipëri; fr. ar 20 jashtë;
Drejtimi: - Zyra e Shtypit - TIRANË

Tiranë, e Merkurë, 4 Tetuer 1922

Një copë e javës fr. ar 0.25; një copë
e javës së kalueme fr. ar. 1.00.
Drejtimi: - Zyra e Shtypit - TIRANË

Nr. 43.

BISEDIMET E KSHILLIT KOMBTAR

Vazhdimi i Sesionit të I.

Mbledhja e 43. — E Hënë me 18 Shtatuer 1922, ora 2.30 pas dreke.

(Vijon nga num. 42)

Z. S. VINJAU: Atëherë pas nismeve që paska Qeverija në fuqi, mui-ka me i kapë, me i burgosë e me i dñue deputet.

Z. KRYEMISTRI (YPI): Vetem kur është Parlamenti i mbyllur e i xënë me faje të dukshme.

Z. R. BABAMETO: Z. S. Vinjau tha se nëni 113 i kanunit esasit nuk mund të ketë fuqi në Shtetin t'onë mbass kanuni esassija ajo vet kà ran. Po të pranojmë ket teze duhet të pranojmë se të gjitha ligjet që janë me qindra volye lypset të bjen, mbassi ligjat, sikurse e dini, janë si hallkat e njëj sinxhirë që njëten njëni me tjetrin e kësajojt të lidhun të lan ndermjet të tyne. Gjith ashtu nuk duhet të ket fuqi as kodi penal. Art. 2 i shtetit të rrethimit thotë që të gjitha nomet pushojnë kur të çpallet ky veç atyne që perjashtojnë vet-vehten dhe ata që perjashtojnë dekreti me të cillin çpallet ky shtet i rrethimit.

Ligji i Senatit mbi të cilin bazohet Z. Vinjau dhe ay bje se nuk e perjashtojnë vehten veç kësaj nuk është statut por është një ligj. Sà per interpretimin është e vertetë që ky është i pranueshem kur behet në favor të pandehurit, por këtu dalim nga interpretimi e hymë në komparizon, gja e cila nuk është kurr e pranueshme në çështje penale.

Z. S. VINJAU: A i ze gjyqi deputetët kur Parlamenti është i hapur pa aprovimin e këtij?

Z. R. BABAMETO: Në rasa që treguem, po Zotni, se neve mbas këtyne kanuneve veprojmë.

Z. KOÇO TASI: Nuk due të hy në çështjen e Konstitucionalitetit të dekret-ligjës të shpalljes të Shtet-Rethimit, se këtë të drejtë a priori për nevojë shtetnore due të ja njoh Qeveris, dhe prandaj them se Qeverija është të drejtë t'a shpall kanunin e Shtet Rethimit, por due të shfaq veç arsyet ligjore të cilat me shtyten pranoj tezin e Komisionit të posaçm për shqyrtimin e kësaj çështje, në cilin edhe un ishe mis, dhe e kam shkruar dhe t'u përgjigji disa pa-rolsvet të mij. Në komisionin e per-

mendun këjo çështje u nda në tri pika:

a) a detyrohet Qeverija t'a paraqesi ket dekret ligj për aprovim në Parlament.

b) Mbi kompetencen a inkompentencen e Gjykatoreve ushtarake me gjykue e me dñue deputet.

c) A ishin të rëzue deputetët e dñuem prej gjykatoreve ushterake a po jo.

Ad a) Ligja turke per Shtet rethimin thotë se, Parlamenti po qe i hapur Qeverija duhet të marrë autorizimin për shpalljen e Shtet rrethimit. Prej kësaj del që çështje e Shtet-Rethimit hynë në kompetencen e Fuqis Legjislative, e prandaj per analogji duhet të jetë kuer Parlamenti është i mbyllur edhe Qeverija shterngohet të shpallë Shtet-Rethimin e ka për detyrë që t'u çilmen Parlamenti t'ja paraqesë dekretin për aprovim.

Ad b) Si të tërë dekret-ligjat, ashtu edhe dekret-ligja e shpalljes së Shtet-Rethimit duhet të marrë aprovimin e Parlamentit, në bazë të principit që kanë pranue, që të gjitha dekret-ligjat e bame prej Fuqis Ekzekutive në kohë të pushimit të Parlamentit, duhet të marrin aprovimin e tij.

Ad c) U tha prej parafolsvet të mij, se dekret-ligja që ven në zbatim ligjen e posaçme të Shtet-Rethimit nuk është taman dekret-ligje, por një dekret që ven n'aplik një ligj që është në fuqi. Në pamjen e parë këjo duket e vertetë por po të thellohem pak do të gjejmë se ky arsyetim nuk është i bazuem, se me të vertetë vuni ligjen në zbatim por ajo ligja e Shtet-Rethimit ndryshon prej ligjet të tjera me që është një ligj potencialisht në fuqi e jo efektivisht, siç janë ligjet të tjera, se po t' ishte që këjo ligj është efektivisht në fuqi, atëherë Shtet-Rethimi do të vazhdote gjithmonë, gja që nuk ngjanë. Momenti ma me rëndesi i aplikimit ligjës së Shtet-Rethimit është e vumja kësaj në zbatim, dhe jo qenja e saj në fuqi potenciale, si ligja në fjalim, se pa u vuc në zbatim asnjë prej lrvet personale nuk mund t'i ngrihet popullit, por zba-

timi i saj është momenti ma karakteristik, se vetem atëherë i ngrihen popullit të drejtat konstitucionale, e vetem atëherë ndinë barren e randë t'asaj ligje. Prandaj randësin që ka dekreti që ven këtë ligj n'aplikim, duhet të marrë aprovimin e Parlamentit, i cili është i vetmi kompetent, si përfaqësuesi i popullit të gjykojë mbi kohën oportune e venjes në zbatim të kësaj ligje. Këjo gja është pranue kudo si garanti për popull kundra fuqivet të kufizume që i jepen Qeverivet, tukë u lenë në diskresjon të saj zbatimin e mos-zbatimin e kësaj ligje. Veç kësaj dekretligja e Shtet-Rethimit siç rezulton prej kontenutit të saj nuk e ka vuc n'aplikim ligjen otomane për Shtet-Rethimin, por është një ligj në vehte.

Tani vimë në piken e dytë: d.m.th. të Kompetenca e Gjykatoreve ushterake. Z. Babameto observon se ligja për imunitetin parlamentar e votueme parvjetit prej Senatit shqiptar është e pa-fuqishme me që është e rëzue prej ligjës otomane të Shtet-Rethimit e bame 20 e sa vjetë ma përpara. Nuk mund t'a marr vesht si një ligj e vjetër të rëzojë fuqin e një ligjës së re, dhe bile kuër këjo ligj e re është në kundërshtim me ligjen e vjetër. Z. Babameto thotë se çështje e inkompentences është e drojt privé (hukuki shahsi) dhe jo në drojt public (hukuki humumije), dhe prandaj duhet rievuë vetëm prej t'interesuemvet në kohën e gjyqit dhe jo tashti prej Parlamentit. Por un them se këtu çështje është e drojt public me që inkompentenca është absolutë e jo relative, me që është inkompentenca për lartë e jo për tokë. Për veç kësaj sikur edhe të drojt privé t' ishte, prap Parlamenti është të drejtë se imuniteti në fjalim është caktue për të rruetit në dipendencën e tij dhe i përket at Parlamentit sa deputetvet. Ma së fundi Z. Babameto sjell si argument që sikur të vendoset që deputetët të gjykohen prej gjyqit të naltë, do të na komplikojë çështje, me që gjyqi i naltë mund të vendoste edhe gjykimin e fajtorvet të tjerë si kom-plisë e deputetve, atëherë do të gji-

ndemi në një udhë që nuk do të dalim dot, se të gjitha vendimet e gjykatoreve ushterake për dñimin e fajtorve, jo deputetve, të binë per inkompentencen e Gjykatoreve ushterake. Në këtë pikë i përgjegjem se këjo gja nuk mund të ngjasë, me që fajtorët të tjerë jo deputet, nuk janë komplotët e deputetve, por auctor principal të krimeve, pse gjithkund veprunë independent nga njëni tjetri.

Por edhe sikur të ngjante, nuk është një arsye për të rëzue vendimin e Komisionit i cili e shqyrtoj nga pikpamja legale, tek se ky argument i fundit i Z. Babametos është nga pikpamja oportunitetit. Çështjen lypet t'a ndajmë në dy pikpamje, nga ajo e legalitetit e nga ajo e oportunitetit. Sa për nga pikpamja e legalitetit un jam i patundur në mendimin që kam shfaqë dhe nenshkruar në Komision, dhe të cilin po e shfaq edhe këtu. Tek se bisedoj nga pikpamja e oportunitetit është tjetër hesapë, edhe duhet t'a vemë çështjen në këtë mënyrë, që me të vertetë dñimi i deputetve është legal, por a na e do puna, që të themi se është legal edhe të bajmë siç na e do puna e interesi.

EMZOT NOLI. Disa nga parafolesit pikpamjen legale e çpalljes së Shtet rrethimit e pëstesin në kanunin e Tyrqisë dhe Statuti i Lushnjes nuk mund t'aplikohet massi hesht d.m.th. nuk e prish ligjin e tyrqisë ecila është prish me konstitucionin e Tyrqisë pse një gjir e tillë duhet të ishte në Statutin t'onë. Statuti i Lushnjes nuk është se krijoj një Qeveri edhe të gjitha tjeret fuqitë të drejtë të Parlamentit. Tani në qoftë se kanuni i Tyrqisë nuk anekto deputetët e privitjet e tyne në një Shtet ku konstitucioni nuk është aq liberal, aq afektohen të drejtat e Parlamentit Shqiptar ku ka një omnipotencë parlamentare. Në qoftë se për çështje të rrezikshme depytetëvet mund t'u hiqen të drejtat atëherë largohemi nga esenca e Statutit të Lushnjes edhe nga omnipotencia parlamentare do të vijmë në omnipotencë Qeveritarë.

Z. L. GURAKUQI. Kur mora vesht se komisioni që ishte ngarkuar për me sqyrtue çështjen në kishte të drejtë Qeverija me çpallun Shtetin e rrethimit e me zanë e me dñue depytetët në raportin që kishte paraqitur, kishte dhanë vendim me zane të për-

bashkta se gjykatorja ushtriare nuk ishte kompetente për këto punë, unë kisha vendue në mendjen time që mos me folun e me u lanë fjalën atyne që janë të degës tue i u konformuem mendimit të tyre. Po massi në mest të anëtarvet të komisionit që kanë bamun raportin po dalin kundërshtime nonse nuk jam një njeri i ligjës dua të flas edhe unë disa fjalë.

Çashtja u dërgue në komision për me dhanë mendimin e vet mbi këto tri pika: 1. Në ka të drejtë apo jo qeverija me shpallun shtetin e rrethimit pa leje të parlamentit; 2. Në duhet apo jo t' a paraqesë dekretin-ligjë të shpalljes së shtetit të rrethimit për aprovim në parlament; 3. Në është kompetente gjykatorja ushtriare me gjykuem deputetët.

Tue lanë mb'anesh dy pikat e para due të thom dy fjalë vetëm mbi piken e tretë.

U tha se qeverija tue shpallun shtetin e rrethimit u mbështet mbi ligjen turke të vjetit 1296 e cila thotë se me shpalljen e shtetit të rrethimit të gjitha ligjet e tjera pushojnë. U përmend edhe se këjo ligjë nuk ban fare fjalë për imunitetin parlamentar të deputetvet e të senatorvet.

Dhe më në fund u shtue se ligja turke e vjetit 1925 e cila flet mbi ket imunitet nuk mund t' invokohet për Shqypëni mbassi shtatuli i ynë hesht mbi ket pikë.

Z. Babameto argumentoi se edhe ligja e bamun prej Senatit t'onë, e cila dispozon se deputetët në Shqipëni gjykohen prej gjykatores së naltë nuk ka fuqi në kohë të shtetit të rrethimit, mbassi edhe këjo ligjë bje për virtut të ligjës turke të vjetit 1296.

Të ju thom të Verteten, mue këto argumenta nuk m'a mbushin mendjen dhe më duket se parafolsit e mij harrojnë një pikë me rëndësi tue përmendun ligjet e Turqis.

Z. Babameto i ep rëndësi të madhe faktit që ligja turke e vjetit 1296 nuk flet mbi imunitetin e senatorvet e të deputetvet. Për mue këjo mungesë është fare e natyrshme, mbassi në kohën kur shpallej këjo ligjë në Turqi nuk kishte as deputet as senatorë, e pra nuk kishte se kuj t' i mpronte të drejtat. Është e vertetë se konstitucioni në Turqi është shpallun në vjetin 1293, po nuk ngjati veç disa muej e pastaj Sulltan Hamidi e mbuloi në vorr, aqë sa u desh një kryengritje e madhe për t' a ngjallun mbas gadi tridhjetë vjetësh.

Këtu mund të m' objektohet se konstitucioni në Turqi vijonte gjithnjë mbassi nuk ishte shpallun ndonji ligjë tjetër që t' a abrozonte. Mirpo, humbja e fuqisë së një ligje nuk ngjan vetëm me abrogimin e saj nga ana e një ligje tjetër, por edhe tue e lanë në harresë e tue rënë vetvetiu prej zakonit. Si shëmbëll, ju bie artikullin e Statutit t' Italis që dispozon se feja

zyrtare n'Itali është feja katolike. Ky artikull ka rënë vetvetiu prej fuqisë dhe asnjë nga konsekuencat që do të rrithnin prej tij, nuk praktikohen sot n'Itali.

Tue qenë puna kështu, del shëshazi se ligja turke e vjetit 1296 nuk mundet me përmendun imunitetin parlamentar, mbassi atëherë parlamentarisma pushonte në Turqi e se ajo ligjë flet për shpalljen e Shtetit të rrethimit në një Shtet absolut, po nuk mund t' aplikohet pikë për pikë në një Shtet konstitucjonar si Shqipëria ku parlamentarisma ka një fuqi të madhe. Nuk mund të thohet pra se me shpalljen e asaj ligjë bie edhe ligja e votueme prej senatit tënë mbi gjykimin e deputetvet prej Gjykatores së Naltë. Duhet pra të konkludojmë se gjykatorja ushtriare nuk ishte kompetente për me gjykuem katër deputetët për të cilët bëhet fjalë.

Z. Babameto tha edhe se nuk mund të flitet këtu për inkompetencën e gjykatores ushtriare, mbassi këtë inkompetencë duhej t' a deklaroshin të pandehunit. Një objektim i tillë më duket fare i paarsyeshëm kur dijmë se gjykatorja ushtriare ka mohuem të drejtën më të shëjtë që ka një i pandehun, domethënë, të drejtën e mprojtjes.

Z. S. VINJAU. Më duket se Kryeministri letoj me hijen e tij tue kundërshtue ca gjana që nuk thashë, d. m. th. tue polimizue thezin se a është detyrueme ajo të thresë Parlamentin me at dekret që ve nomin e shtet rrethimit në zbatim dhe se a ka të drejtë Qeverija të Shtet rrethimin me dekret ligje apo jo. Në mos gabohem un thashë se pas kanunit që neve kemi, Qeverija ka të drejtë të çpalle me dekret ligje, po kështu edhe këtë është detyrueme t' a paraqesë në Parlament për aprovim, dhe këjo s' është detyruar të thresë Parlamentin për njëherësh, gjë që ngjanë gjetke, por për të cilën kanunet t' ona nuk e detyrojnë, por me gjithë këtë arsya që Z. Kryeministri pruri për mos thirrjen e Parlamentit me të shpejtë që kudo të mbledhet Parlamenti, kuer kryeqyteti është në rrezik ose i ablokuar, nuk ka asnjë rëndësi, se me të tilla rasë nuk e ndalon asgjë Parlamentin që të mblidhet jo në kryeqytet por gjetke.

Z. Kryeminister shtonë se sisojë do të mundi Qeverija t' i ndalinte deputetët, po se pas nomit nuk mundet t' i burgoste as t' i ndalonte me tepër se 24 ore. Me të vertet kishte nevojë Qeverija të munte t' i ndalonte deputetët deri ne mbledhjen dhe vendimin e Parlamentit mbi ndjekjen e tyre dhe do të që një inkonvenien shumë i demshëm t' mos i njihnin Qeverisë ket të drejtë. Por këtë të drejtë e ka Qeverija pas kanunit të Senatit mbi imunitetin e depytenteve; ky thotë se depytetët arrestohen kur mungon Parlamenti për ç'do faj dhe

as që e detyron ky nom Qeverinë që të konformohet me urdherimet e procedurës penale, dhe kurse nomi është, ka të drejtë që Qeverija t' i japë interpretasionin që kujton të nevojshëm. Qeverija u tremp se mos gabohet dhe shkeltë nomin duke ndaluar një njeri që quante të rrezikshëm, po s' u tut që të dmontë me vdekje.

EMZOT F. NOLI: Këtu u shkëlë kanuni dhe nuk u shkelka një procedurë!

Z. KRYEMINISTRI. (YPI). Qeverija kish të drejtë të çpallte Shtetin e Rrethimit pa parapas pelqimin e Parlamentit. Tani që erdh Qeverija mund sa për formë t' u paraqitë dekretin për aprovim, po kjo do të jetë vetëm sa për forme masi Shteti i Rrethimit ka marrë fund që prej kohë. Me gjithë këtë Qeverija nuk e ka për detyrë dhe do t' ja u paraqite kur ajo të doje. Sa për çashtjen e imunitetit që thotë Z. L. Gurakuqi, kjo pikë mbetet kudo monymentale dhe nuk caktohet gjekundi nëpër Statutet e botës.

Z. M. TUTULANI. Qysh se u nda komisioni i posaçëm për çashtjen që a duhet të silltet për vërtetim në Parlament dekreti që futi shtetin e rrethimit në Prefekturën e Durrësit. Shumica pretendon se Qeveria fuqin e venjes të shtetit të rrethimit të merr nga Art. 13 i ligjës ottomane t' administratës dhe se mbassi Statuti heshton për çashtjen e shtetit të rrethimit nuk është ligji i ri e nuk duhet të vërtetohet prej Parlamentit. Për kundrazi pakica në të cilën ndodhem edhe une, kërkon që dekreti i çpalljes të Shtetit të rrethimit të silltet për vërtetim në Parlament sepse argumenti i parë i shumicës që fuqin e venjes të shtetit të rrethimit Qeveria e merr nga ligja administrative ottomane që thotë: një vali ka të drejtë të verë shtet rrethimi; është pa rëndësi fare, se ajo është prej kohës t' absolutizmes ottomane dhe i rrezumun prej Neni 113 të Statutit ottoman, i cili cakton që vetëm qeverija më urdhër mbretnuer në disa rastë të jashtëzakonshëm mundet të verë shtetin e rrethimit dhe kështu ç'do rregullim me ligjë për venjen e shtetit të rrethimit ne Turqi ka qenë i rrezumun dhe ka mbatur zgjidhja e të vumunit të Shtetit rrethimit vetëm prej Statutit.

Bazën e së drejtës se te vumunit të shtetit të rrethimit duhet t' a kërkojë me në Statutin t'onë i cili heshton kryeqytet. Pra është e drejtë që Qeverija tue u bazue në rregullat e përgjithshme me gjithë që është një mënyrë pak lehtë, e vuri shtetin e rrethimit edhe kështu deri shum mirë për t' i bërë ballë asaj kryengritjeje trashëtore; por tue të drejtë rregullat e përgjithshme massi (do lege lata) gjindemi në heshtje, duhet ruajtur edhe për vërtetim të këtij dekreti. Barasimi në këtë çeshtje, nuk mundet të behet me Statutin Ottoman i cili ka një frymëzim të ndryshëm, por me Statutet t' Qksi-

dentit si t' Italisë të Greqisë të Francës se barasimi duhet mbi dy gjerra të sojshme dhe jo me dy gjerra të ndryshme si janë statuti ynë e Statuti Otoman. Po të shikojme ato Statute me të cilët mundemi të barasohemi do të shohim se gjithë ata thonë se "po të jet i mbledhur Parlamenti, përpara se të vihet në veprim shteti i rrethimit, duhet vërtetuar prej Parlamentit dhe ne rast që gjindet në pushim, Shteti i rrethimit vihet n' aplikim dhe thirret Parlamenti në një afat të shkurtër për t' a vërtetuar ose anuluar dhe mas vendit të tij vepronhet. Neve u mblothme, tash pra është nevojë që Qeverija t' na dërgojë dekretin e shtet rrethimit për aprovim. Në çashtjen e kqyrjes që deputetët e dënuar a u dënuan prej gjyqit kompetent, kam qenë i mendimit se vertet kararnameja i 1293 me shtojcën e saj të 1325 ka qenë n' aplikim por nuk mundet të merret vetëm ajo për bazë për t' u interpretuar çashtja ligjorisht se dekreti që vuri shtetin e rrethimit, nuk ve në veprim vetëm atë kararname, po ve në veprim edhe ligjen për fajra politike dhe ligjen penale ordinarë. Pra për t' u interpretue çashtja, legalisht, duhet marrë për bazë gjithë ekonomija e këtyre ligjëve dhe tue u pa se, për ato fajra që prevedohen në ligjen ordinarë, kur këto behen prej një depyteti, ligja për ndjekjen penalisht të deputetëve udhëron me një mënyrë absolute që depytetët e akkzyuar për ato, gjykohen prej gjyqit të naltë dhe tue pa që në gjithë ekonominë t'onë konstitucionale nuk shihesh shteti i rrethimit kur votohesh ligja për ndjekjen penalisht të depytetëve që behesh në ligjen në fjalë, dhe një urdhënim eksplisiteman që edhe në rast shtet rrethimi, depytetët prap gjykohen nga gjyqi naltë, qysh mundet t' interpretohet se gjyqi ushtarak q' i ka dënuar ka qenë kompetent? Nga këto arësyes jam i mendimit që depytetët e dënuar, nuk janë gjykuar nga gjyqi kompetent, i cili është gjyqi i naltë i Shtetit Shqiptar.

EM. F. NOLI. Z. Kryeministër na tha se mbas disa kanuneve të disa viseve Depytetit mund të arrestohen. Mbas kanuneve të Shteteve liberate një gjë e tillë nuk ngjanë kurr edhe sidomos në shteti i ynë që është një shtet ma liberal se i cili do mbassi kongresi i Lu-shnjes ka krijuar një Parlament omnipotent i cili ka gjedhë Këshillin e Naltë, e Qeverin. Kanunet e shteteve parlamentare japin të drejt fuqis ekskutiv vetem kuer është në flagrant delikt për shëmbëll një deputet vret një njeri në mes të rrugës vetem atëherë Qeverija t' a kapin. Një arrestim i till për këto deputet nuk u ba kurrë nuk a rrestue nuk mund të gjykohet. Tani mbetet që Guverna për t' arrestuar këta duhet të marrë leje nga Parlamenti e mbassi të ketë leje t' i gjikojnë.

Z. KRYEM. (YPI). Nuk thash se Shteti shqypetar nuk është shtet liberal, por a ka një shtet ma liberal se Bel-

gjika ku imuniteti asht ma tepër në një fjalë sa n'akt. Në kanunin e Belgjikës shohim se kur një deputet ban një delikt të dukshëm, kuer nuk asht sesjon parlamentar, Qeverija nuk asht e detyrume t'i drejtohet Parlamentit për të marrë autorizacionin e arrestimit por e arreton vet. Këto, Zotni, janë nomet e Belgjikës.

E. F. NOLI. Por sa nuk janë arrestue në faje e sipër, Qeverija asht e detyrume të marrë leje nga Parlamenti.

Pas 5 minutash pushimi mbledja mpshtillet prap.

Z. KRYETARI. Më nepni leje të them edhe vet një dy fjalë. Z. Gurakuqi duke kundërshtuar, tha se si mundet një nom i Qeveris turke me anulue nomin e Senatit shqyphtar të barmun 40 vjet pas, po Zotmija e tij nuk e interpretojë siç duhet, se me 1296 Sulltan Hamidi duke patur frike nga deputet bani një nom të till për me siguru vehten e tij nga damet qi mund t'i vishin prej deputetve. Deputet prap tue u pshtetun ne friken qi kishin nga Hamidi bane një nom ne vitin 1324 e 325. Z. e tij nuk duhet të kenë frike nga një Hamid se populli Shqyphtar Hamidin e rrzoje edhe aj populli qi e rrzojë nuk mund të ngrehin një Hamid tjetër dhe provat e kësaj pune asht kryengritja e vjetshme kur populli e rrzojë Këshillin e Naltë.

Z. F. NOLI: Edhe Tyrqija e rrzojë Hamidin.

Z. KRYETARI: Emzot Noli tha se Kongresi i Lushnjes ja ka dhane të gjitha të drejtat Parlamentit, se po të kishte dhane të ter drejtat nuk do t'a kishte detyrue të formojë një Qeveri e një Keshille të Naltë, d.m.th. Kongresi i Lushnjes i ka dhane ket drejten për me pshtue Shqypnin e jo për me e prish Shqypnin. Ketu edhe juristat nuk dulen dot nga interpretimi i ligjes po kuer s'e gjetne ne Statut u hodhen ne nomin e senatit. Nomi i senatit thot, qi Qeveri ka të drejtë t'a xanë deputetin kur ban një delikt e aq ma tepër ka të drejt kuer të vinë me armë në dorë t'i binë Qeveris.

Z. S. VINJAU: Me qen se nuk jeni jurisht e thoni këte gja.

Z. KRYETARI: Parlamenti nuk formohet vetëm prej juristave por ka edhe tjerë njerz e se mos t'u dno-shin edhe deputet ç'përshtypje do të bate për të tjerët kur kompliste tyne po u varreshin në litar, e n'është pra se duhet vue litari, duhet vue për të gjith. Mundet qi thomi nuk që respektue, por nevoja ishte e ngutshme e shpetimi i Atdheut e lypët kesisojit. Edhe juri i Francës në çeshtjen e Avni Rustemit shkeli nomin e vendosi pshtimin e tij. Ne të cillin nom u bazuene këto? Ka ndonji nom qi një njeri qi vret lirohet?

Z. S. VINJAU: Po si s'ka. Sa për dnimin e depytetve do t'u u formote gjyqi i Naltë edhe e kemi shembull

me rrallen e parë kur n formue Komisjoni Hetues.

Z. KRYETARI. Z. Vinjau na sjell një shembell të keqe. Komisjoni hetues që ishte formue për me formue Gjyqin e Naltë nuk doli dot nga puna, e ata që do të vishin në këtë gjyqë iken të terë e banë levizjen e dytë.

Me duket se bisedimet po ngjaten kot e kishe me thanë t'a vemë ne votë.

Z. E. F. NOLI: Komisjoni Hetues ishte i prishun vetjut posa Parlamenti vendoi pa përgjegjesin e Këshillit të Naltë. Ke do të dënute Gjyqi i Naltë. kuer autoret principal ishin të pa përgjegjshem.

Zana: Të vihet në votë e të marrë fund këjo çeshtje.

Z. VINJAU: Votimi të bahet me vota nominale.

Z. VINJAU: Të vëhet në votë a është apo jo kompetentë Gjykatorja ushtriake me gjykue e me dënue deputetet.

Z. KOÇO TASI: Të vëhet në votë a provohet Raporti i Komisionit të posaçem apo jo.

Z. BABAMETO: Të vëhet në votë kesisoj: Vendimi qe asht dhanë nga gjykatorja ushtriake, a asht dhanë nga një gjyqë kompetent, e vendimi a asht ligjshem?

Bahet apelimi nominal si vazhdon.

Abdul Sula: po; Agatokli Xhitomi jo; Ah. Sesuli (mungon Ali Koprenca (mungon), Ali Kelcyra (mungon), Anton Bexha po; Bari Omari: jo Bannush Hamdi po; Bexhet Hyti po; Bektash Cakrani: jo; Bedri Pejani: po; Dimitri Kacimbrë: jo; Eshref Frasheri: po; Emzot F. Noli: jo; At. Fishta (mungon), Faslî Erasheri (mungon); Fiqri Rusi: po; Halid Roji: po; Haxhi Jusuf Banga (mungon); Halim Gostivari: pratikisht po; Hil Mosi: abstenon; I. Xhindi: jo; Ibrahim Gjakova: po; Koço Tasi: jo; Kol Rodhe: jo; Kriso Kirka: mungon Leoni Kristo: jo; Leonidha Frasheri; abstenon; L. Gurakuqi: jo; Llambi Goxhomani (mungon); Maliq Bushati: po; Mazhar Kelleci: po; Medi Frasheri (mungon); Mehmed Penili: abstenon; Mehmed Pilku: po; Milto Tutulani jo Mustafa Maksud: po; D. Ndre Mjeda: jo; Nikola Ivanaj: po; Osman Haxhi: po; Pandeli Evangheli (mungon); P. Cali: po; P. Saraçi: po; Petro Harito: po; Qamil Gilani: po; Qemal Mulaj: po; Qemal Vrioni: jo; Rasim Babaneto: po; Rexhep Mati: po; Riza Dani: jo; Vuciterni: po; Sejfi Vllamazi: po; Sulejman Delvina: jo; Sureja Pojani (mungon); Shefqet Daji (mungon); Shefqet Verlaci (mungon); Shuk Gurakuqi jo; Shyqri Myftiu: po; Said Toptani: po; Skender Pojani: po; Spiro Papa: jo; Stavro Vinjau: jo; Taqi Buda (mungon); Tefik Penariti: po; Xhemal Bushati: jo; Zia Toptani: po; Ahmed Zogu: po; Kol Thaçi: po; Hysejn

Vrioni: po; Rexhep Mitroviça: po; Spiro Koleka: (mungon)

Votimi rezultoj: 38 për po, 19 për jo e 3 abstenime.

Z. EM. NOLI: Z. Kryetar i heq vrejten se nuk asht dekorose qe Minisirat deputet të votojnë për vetën e tyne, me gjith që e kan ket të drejtë; gjithashtu Kryetari i Palamentit nuk

voton kërkund në botë, e vetem kur asht njisi votash, voton edhe Kryetari, se tjetërherë kurr.

Z. KRYETARI: Kështu kemi veprue deri tash, pas sodit bani rregullat, mas të cillavet kemi me veprue.

Seanca ngrihet ne ora 7 pas dreke, për me u mbeshjtelle me 19 Shtatuer ora 2. 30 par dreke.

Mbledhja e 42 e Eite me 14-9-22 ora 2.30 pas dreke

Këndohen emnat e Z. Z. depytetëve, mungueu Z. Z. e tyre A. Resuli, A. Koprencka, A. Kelcyra (me leje), At Gj. Fishta, Faslî Frashëri (mission) Haxhi J. Banka, K. Kirka, Ll. Goxhomani (leje) M. Frasheri (mission) P. Evangjeli (leje), Syreja Pojani (mission) Sh. Verlaci, T. Buda (leje) e Xhemal Bushati (leje). Si u gjet shumica mbledhja u hap.

Këndohet prose-verbali i mbledhjes 39 dhe vërtetohet.

Z. KRYETARI. Vazhdimi i shpjegimeve të kabinetit.

Z. L. GURAKUQI. Nji njeri qi flet përpara nji shumice populli a të jetë ndë një sallë universiteti, a në krye të një metingu apo mbrenda në dhomë të parlamentit mund t'i caktojë vetes së vet tri qëllime. Njeriu mund të flasë pra, ase për të nxjerrë në shesh vetëm e vetëm të vërtetën; ase për t'u mbushun mendjen ndëgjuesvet mbi parimet e së vërtetës qi u nxuer në shesh; ase, në fund, për të bindun të tjerët e për t'i këthjem në mendje të vet tue i tërhekun qi të ndjekin parimet e vullnetin e tij.

Sa për vete, po e thom që tashti se nuk kam asnji shpresë qi të mund t'arrij qëllimin e tretë; do të përpiqem pra vetëm e vetëm për dy qëllimet e para, tue u munduem qi të nxjerr në shesh të vërtetën mbi situatën e sotshme në Shqipni, e t'a forcoj me prova e dokumenta për të mos lënë dyshime mbi të.

Në bisedën t'ime do të përpiqem qi të jem sa ma tepër i pa անհեմ do të mirrem me punë e jo me përsona, ashtu si i ka hije një kundërshtari të drejtë e të haptë. Z. Kryetari na tha dje se asht gati të presë me gëzim këshilla e kritika pse këshilla do t'i epet rasë kabinetit qi të gortojë gabimet qi mund të ketë banu. Unë e shiguroj Z. Kryeministrit se nuk do t'i a kursej këshillat e se e nuk do t'i a marr në kup dhe fjalën krijuë do t'a marr në kup timin e vërtetë të saj, qi asht peshim e gjykim, e jo shprehje qortim; kështu qi shpresoj se nuk do t'i duken të rënda edhe ato fjalë t'ashpra qi, ndofta, do të jem i shtrenguem me përdorua për me cilsuem në mirë fakte e ngjarrje qi do të kem rasë me përmendun.

Bisedimi mbi shpjegimet e Qeveris, bisedim qi po nisë sot Parlamenti

i ynë duhet të kufisohet në shqyrtimin e veprimevet të saja, për të kuptuem në ajo e ka shvilluem rregullisht programen e vet e në e ka kryem a po jo detyren qi i ka ngarkue Parlamenti e, nepër mjet të Parlamentit, populli qi na përfaqësojmë.

Nuk është nevojë as të a themi se shvillimi i programës e të kryemit e detyrës prej anës së nji Qeverije duhet të behet gjithmonë në qark të nomevet në fuqi, për zbatimin e të cilavet Qeverija asht e përgjigjshme. Nga zbatimi i keq i nomevet, zbatim qi mund të bahet ja me teprice ja me mungesë, rrjedhin gabimet, fajet, shpërdorimet.

Në veprimet e Qeverris mbrenda kohës së pushimit të Parlamentit, gjejmë gabime e faje të randa, shpërdorime e padrejtësi të panumerta.

Për të mbuluem a, të paken për të lehtësuem fajet e veta këso dore, Qeverija na përmendi kohët anormale, të cilat kerkonin edhe masa të jashtëzakondëshme.

Nuk jamë nga ata qi kerkojnë t'i ndalin doren Qeveris qi të mos përdorë rreptësin kur t'a kerkoj nevoja. Rreptësin un e gjej fare t'arsyeshme dhe aprovoj përdorimin e sajë në kohët anormale; po dëshiroj edhe qi rreptësija të jetë e ligjshme e jo arbitrare e pas qejfit. Në të gjitha vepimet duhet masë e mënyrë; kur masa e mënyra mungojnë, shpërdorimi vjen vetvetiu.

Nomet qi kemi në fuqi parashoshin edhe masat për kohët anormale nuk kemi nevojë pra qi të dalim jashtë nomit e t'i lamë liri arbitrit qi asht kurdohere një shpërdorim i rrezikshëm.

Përdorimi i rreptësis duhet të jetë gjithmonë në përpjesë me randësin e ngjarjevet; rreptësija nuk duhet të merret për sistemë, duhet të konsiderohet vetem si një masë e perkohëshme, si një e keqe e nevojshme e jo si një taktikë qeverimi.

Ndofta Qeverija qendrore mund të mos ketë dhanë urdhëna taksative qi të baheshin me vullnet të saj të gjith ato të liga e shpërdorime qi jan vepruem kundër popullit të mjerrë; ndofta gjith faji asht i organvet të saj. Po prap, Qeverin nuk mund tea shpetoj nga përgjigjësija.

Mbassi nuk kam ndëgjue deri

sot qi Qeverija t'u ketë dhanë ndesh-kimin e duhun organvet të vet, qi janë përlye me padrejtësi e me shpër dorime të panumerta, duhet të thomë se edhe Qeverija asht domosdo fajtoe dhe e përgjigjësishme përpara parlamentit për padrejtësit qi ka bamun a qi i ka lanë të bahen m'emen të kësaj.

Nuk kam qellim me përmendun këtu e me rreshtuem nenen mbas ljetres të gjitha ligësit qi organët e qeverris kan vepruem kundër nomit e e mbi kurriz të popullit; do të kujtoj vetem disa pak fakte qi janë si shembull i shpërdorimeve të pamëshirshme, shpërdorime qi janë një turp i kohës

së sotshme.

Përpara se parlamenti të merrte pushimin në muez të shkurtit, kishim biseduem e aprovuem një projektligjë të paraqitun prej qeverris, në të cilën rreshtoheshin disa masa për ndjekjen e t'arratisunvet. Masat ishin tepër t'egra dhe vet Z. Kryeministër i cilsoj me fjalën barbare. Kësaj projektligjë i u kundërshtova atëherë me gjithë fuqi, po shumica e aprovoj. Mirpo, qeverris nuk i mjaftuem të gjithë masat e egra të parapamuna prej asaj ligjë dhe e vûni në zbatim me një shtojcë të pelqyeme prej parlamentit e qi i shton ashprimin e egërsin.

Vijon në Nr. qi vjen

KRYEMINISTRIJA

Qarkorë gjithë Ministrive e Drejtorive të Përgjithshme mbi nepunësit

„Tue qenë, se jemi tue marrë ankime të shumta e të paprajtuna nga nepunësit e degave të ndryshme Qeveritare për shkak transferimesh të shumta e mjaft të shpeshta, jeni të lutun me hudhë mbi këtë pikë mjaft me randësi pës mirë-vajtjen e vepimeve shtetnore ate kujdesin ma të math e me marrë masat e duhuna që mas kendej të mos ndodhin ma transferime e pushime nepunsash të përhershme kesodore, por të veprohet plotësiht mas nomit e rregullit me të cilin ato janë marrë në shërbim të Shtetit; se si kur dihet dhe nga ajo zyrë një nepunes transferohet, pushohet ose hipet prej pune vetem atëherë kur nepunesi abuzon a keq përdoron detyrën, nuk vepron mas nomit ose ban të tjera fajë të linduna ne a prej detyres e qi janë të caktueme plotësisht prej ligjit.”

19-9-922.

MIN. E P. TË MBRENDSHME

QARKORE PREFEKTURAVE

Mbi ligjin e Bashkievet

Nga korespondenca e rrjedhun midis disa Zyrave dhe kësaj Ministrije kuptohet se ligji i Bashkieve e sidomos pjesa Financjare e saj prej shumë Bashkieve nuk ashtë tuë u zbatue pikërisht.

Asht e ditun se një ligjë e shpallun hyn në fuqi në çdo vend të një Shteti tue veprue plotësisht e pa ndo një eksepsion në mënyrë qi tregon ajo ligjë.

Prandaj ju lutemi të porositni për heren e fundit gjith Bashkiët e atij Qarku qi me të marunit e këti urdhenë të venë pik për pikë në veprim ligjen e sipërthanun dhe Z. Z. Prefektët e Nenqrefektët detyrohen veçanrisht për me hudhë kujdesin ma të math në zbatimin e asaj ligjë e për të marrë masa ligjore kundra atyne q'i kundershtojnë këti urdhëni.

28-9-22. n. 17778

Mbi biletat e Llotaris për pianko

Mbas disa lajmërimeve e korespondencave po shifet se Shoqëniat e huaja tregëtare në Shqipënië pa lajmeruarë Qeverin e pa marrë lejen e autoritetet të vendit kanë filluar e po shesin bileta llotarie për pianko.

Me qenë sa n'atë Qark do të jenë shitun mjaft prej këtyne biletave, lutemi të bani hetime të plota e të na lajmeroni sazien e tyne ashtu edhe këtë e tutje si mbas nenit 2 e 15 të ligjit mbi piankot detyroheni të mos lini heqjen e llotarievet pa lejen qeveritare dhe të mos shiten bileta piankosh të hueja; në rastë të kundershtë të veproni mbas neneve në fjalë dhe mbas nenit 245 të ligjit penal.

28-9-22. n. 17743

Kryqi i kuq Shyphtar

Ministris së P. të Mbrendshme

Moasi ky institut bamirës, siç e dini edhe Zotnija e Juej, po boton një rivistë mujore në qellim qi të përhapi dituni shëndetsore midis popullit t'onë, qi po derigjet prej sëmundjevet m'atë rezikshme dhe q'ay të mari masat e duhuna e të ruhet prej tyne.

Për veç dobiës popullore qi ka me rrjedhë prej kësaj vëpre, edhe përjashta Shqipniës ka bamë një përshtypje të mirë në favorin t'onë, ashtu ka me çthemelue propagandat e Anmiqvet të Shqipniës të cilët na quajnë e na kan paraqitë para botës së qytetnueme si-kur-se një popull qi na mungojnë ndjenjet e veprimit njerëzor.

Pra tue qenë se kjo rivistë çmimin per pajtimin e ka farë të ultë, sa t'ja merrijë kuleta e gjithkujt, d.m.th. 4 fr. arë në vjet, lutemi të kin mirësiën me u interesue nder nenpunësat qi mvaren prej asaj Ministrije, të marin pjesë në këtë vepër bamirëse tue ndihmue me pajtime.

Me nderime të nalta.

Drejtori i Pergjithshem
Dr. A. Sadedini

MINISTRIJA E FINANCES

Qarkore mbi pullen qi duhet zbatuëm telegramavet

Mbasi në themel të ligjit të pullave q' do lutes i duhet vuë pull' e duhur, e shofim të nevojëshme qi edhe telegrameve të drejtuemë auktoriteteve në formë të lutjevet ng' anë e nëpunësave ose vehtjeve tjera dhe qi kan të bajnë drejt për drejt me çeshtje private, t'u vëhet nga 20 qindar pulle monopoli e 10 qindar muhaxhiri.

30-9-22. n. 5178

Lajme të ndryshme

Bisedimet shqiptaro-italjane mbi çeshtjen e postave, të kablrit dhe telegrafit.

„Qeverija Shqiptare pati dërguar në koherat e fundit në Romë Zotin Mehmed Pilkun, ish-Drejtorin e Përgj. të Post-telegrafëve, për të biseduar çeshtjen e postës, të kablrit dhe të telegrafit. Me gjith që Z. Mehmed Pilku fillojnë bisedimet me Ministrin e Post-Telegrafëve Italiane mbi këto çeshtje, por pa përgatitur definitivisht projektet e përkatëshme, u nis për në Berlin, kësaj që bisedimet nuk muarnë asnjë përfundim definitiv. Qarqet diplomatike Italiane nuk i ngarkojnë asnjë responsabilitë nëpunësve Italianë mbi vonimin e bisedimeve, duke shtuar se Qeverija Mbretnore e Italisë është gati të heqë nga Shqipëria të gjitha zyrat postare, që veç kësaj këto janë një barrë për Qeverin Italiane pa kurfarë dobieje. Vetem se, para që të suprimohen këto zyra, të dy Qeveritë duhet të bëjnë një marrëveshje teknike mbi transportimin e valizavet postare, mbi shënimin e tarifës për korespondencën e të dy Shteteve, mbi shërbimin e mandat postëve, dhe koli-postaleve. Për bisedimin e këtyre çeshtjeve teknike, për së shpejt do të vijë në Shqipëri një nëpunës Italian. Passi të marin funt marrëveshtjet mbi këto pika atëherë do të ngrihen të gjitha zyrat postare Italiane nga Shqipëria. Për çeshtjen e kablrit, Qeverija Italiane përgatiti një projekt i cili i u dorëzua Drejtorisë së Përgj. Post-Telegrafëve që t'a studjojë dhe të bëjë ndrimet e duhura në shesh të arësypshme. Për së shpejt do të installohet në ujrë dhe Durrësit një kable i cili do të lidhet me zyrën telegrafike të Durrësit dhe administrata e kablrit do të jetë në duar të nëpunësve Shqiptarë. Në këtë mënyrë do të veprohet dhe për kablën e Vlorës. Eshtë për të shënuar se Shkelqesa e Tij, Marchese Durazzo ka treguar, për t'u dhënë funt këtyre çeshtjeve, një përpjekje të palodhur.

Emnime - Transferime

Z. Ibrahim Kumonova u emnue Nenprefekt në Malsi të Madhe.

* Z. Sadik Mitra, Z. V. Nenprefekti të Leshit u transferue Z. V. Nenprefekti në Krujë.

Për urën e lumbit të Gjolës.

Ministris së P. të Mbrendshme
Tiranë.

Me një emnigje t'ushtriës gjënjësia me 4, gjënjësia 32, naltësia me 6, e cila muna të bajnë randësin kg. 5000-6000, ura provizorisht të Lum të Gjolett me datën 25. IX. 922, mbas dreke godija e sajë mori fund. Veçanërisht urat 27, të voglat ndamjet, të Pikzës e të urës në fjalë me gjith urën e pahershme të madhen po vazhdon me një zellë të duhur. Ju lutemi me pasë mirësinë e të urdhëroni ku lypset t'i shpa-

Ilet popullit se prej Pikzës nepër urë gjolit nuk ka ndonji pengim për kalim e çfar do mjetit.

Kom. Fuqisë ushtare:
Kapiten Ali Rizaj

Shpalljet e Gjyqeve

Dega Civile

I padisuri Asllan Reshat nga Nerpavishta me Akt-gjykimin e këtij gjyqi N. 144 D. 30-5-1921, u-detyrua mungimisht t'i paguajë paditsit Komman Alitë nga Gjinokastrë, sumën prej 460 lirave italiane baskë me kamatën e tyre që nga 26-1-1921 e deri sa të paguhet, si edhe 10, 45 fr. ar speze gjyqore, përveç 8 fr. ar speze gjyqore që do paguhet në zyrën e përmbarrimit për Arken e Shtetit.

Me qenë se banim' i të paditunit të nalt-permendur eshtë i pa ditur edhe dyke marrë para sysh kërkesën e paditësit të bazuar në Nenet 26 e 149 P. C. behet e ditur se kjo shpallje ze vendin e komunikimit t'akt-gjykimit të sipër-permendur.

Gjinokasirë 20 Shtator 1922

d. t. p.

Nji Konkurs

Sekretarija e Gjyqit të Shkalles së Parë në Tiranë asht e çelur. Cillido që dishiron për këtë nepunsi duhet të drejtohet n'atë zyrë më lutje të posaçme, tue permbudhun gjith kushtet që permban ligji i nëpunësve.

Dita e provimit caktohet me datë 8-10-922 Diten e Djele, ora 3 alla-franga, pas dreke.

Tiranë 1-10-922

Falënderim

Me gjith zemër falënderoj miqët e dashamirët për urimet qi më bënë për ditan e emnit.

Hil Mosi

Tiranë, 30-IX-1922.

Falënderim

Gjithë Zotrinjve dashamirë qi patën mirësinë me na ngushillue në rast të vdekjes të thelbit të Zembrës t'onë Selamut, personalisht, me telegram me letra ju falemi nderit nga zëmra dhe lusim Perëndinë qi t'na japi rastë për me i'a u shperblye mendimin e tyne në gëzime.

Tiranë, 2-X-22.

A. Hoxha

R. Hoxha

HOTEL DE LA VILLE

— SHKODER —

Hotel, Restaurant e Kafe rëndit të parë, në qëndër të gjytetit me pamje të bukur. Dhoma me mobile moderne e elegante. Gjellë vienezë e franceze. Salone për darsma e gosta Salë lojet. Fletore gjithfarësh. Banja të xeta e të fetofta.

P. 10 - 1-7

Shtypshkroja "NIKAJ", Tiranë